

De vaste commissie voor Financiën heeft op 21 november 2014 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën inzake de brief van 26 oktober 2014 over Resultaten Comprehensive Assessment (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1177).

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De griffier van de commissie,
Berck

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de resultaten van de comprehensive assessment. De leden van de fractie van de VVD zijn verheugd dat de resultaten uit de comprehensive assessment voor de Nederlandse banken positief waren en de Nederlandse banken allemaal door de stresstest zijn gekomen, hoewel er zorgen blijven over de dertien banken die nu nog een kapitaalkort hebben. Genoemde leden zijn wel van mening dat de banken en de toezichthouders na de resultaten van de comprehensive assessment niet achterover kunnen gaan leunen. Hoe wordt daarvoor gezorgd?

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft bij de presentatie van de resultaten aangegeven dat de bankbalansen geen beperkende factor meer zijn voor de kredietverlening. De Nederlandsche Bank (DNB) constateert dat de comprehensive assessment een basis voor economisch en financieel herstel biedt. In hoeverre deelt de Minister deze constatering? Welke gevolgen kan de comprehensive assessment hebben voor de kredietverlening aan het MKB in Nederland? Deze leden zien graag dat, nu de banken duidelijkheid hebben over de waardering van de MKB-portefeuille door de ECB, banken aan goede plannen en goede ondernemers in het MKB weer normaal krediet gaan verstrekken.

In de afgelopen jaren waarschuwden veel economen, het IMF en de OESO dat de Europese banken voor honderden miljarden aan kapitaal tekort komen. De uitkomst is nu dat dertien banken 9,5 miljard euro tekort komen en moeten ophalen. Hoe verklaart de Minister dit grote verschil? In het verleden was er veel kritiek op de strengheid van de stresstests. SNS Reaal kwam vlak voor de nationalisatie nog door een dergelijke stresstest heen. In hoeverre was de ECB volledig vrij om zo streng te zijn als nodig was? In de commentaren in de media werd namelijk gesteld dat de ECB slechts zo streng kon zijn als de politiek haar toestond.

Voor de stresstest zijn twee scenario's gebruikt (het baseline-scenario (basis) en het adverse-scenario (ongunstig)). Wat vindt de Minister van deze scenario's? Waren ze streng en realistisch genoeg? Na de presentatie van de resultaten kwam er kritiek op het feit dat er in de scenario's geen rekening is gehouden met een periode van langdurige deflatie, met de Verenigde Staten die de rente in rap tempo verhogen of met de situatie dat het ruime monetaire beleid (lage rentes en goedkoop geld) van de ECB weer normaliseert. Was het nodig geweest om dit mee te nemen in een scenario? Wat zouden de gevolgen hiervan zijn geweest voor de uitkomsten?

Van de 130 Europese banken zijn er 25 gezakt voor de stresstest. Dertien banken zullen alsnog 9,5 miljard euro moeten ophalen om hun kapitaal aan te vullen. Hierover is in de Ecofin Raad in november 2013 een drietrapsraket afgesproken, te weten: allereerst private herkapitalisatie, daarna minimaal bail-in tot en met juniorschuld en het ESM met bijgaande conditionaliteiten als laatste optie. In hoeverre is het de verwachting dat de eerste twee voldoende zullen zijn? De leden van de VVD-fractie zouden het zeer ongewenst vinden als er een beroep gedaan zou moeten worden op het ESM. Welke waarborgen zijn er om ervoor te zorgen dat banken niet te snel een beroep willen doen op het ESM en zijn deze voldoende volgens de Minister? Verwacht de Minister dat sommige banken een beroep gaan doen op het ESM? Heeft de Minister daarvoor signalen ontvangen?

Komen de 25 voor de test gezakte banken al wel onder toezicht van de ECB of gebeurt dit op een later tijdstip? Indien dat laatste het geval is, wanneer?

De Nederlandse banken zijn allemaal goed door de stresstest gekomen. Eerder is besloten de leverage ratio voor de Nederlandse banken eenzijdig te gaan verhogen van 3% naar 4%. De leden van de VVD-fractie waren daar geen voorstander van. In hoeverre is het nog noodzakelijk de leverage ratio voor de Nederlandse banken eenzijdig te verhogen, nu de banken gewoon voor deze ECB-test zijn geslaagd?

Bij de Nederlandse banken is in de beoordeling vooral gekeken naar het commercieel vastgoed, hypotheekportefeuilles, MKB-kredieten en grootzakelijke kredietverlening. Waarom is daar specifiek naar gekeken in Nederland? In hoeverre verschilt dit van het buitenland? Deze leden zijn ook benieuwd naar hoe de hypotheekportefeuille van de banken is beoordeeld. Wijkt de beoordeling hiervan af ten opzichte van buitenlandse banken of is er bij de beoordeling specifiek rekening gehouden met de Nederlandse woning- en hypotheekmarkt? In juni van dit jaar waren er namelijk berichten dat de ECB wellicht miljarden extra aan zouden moeten houden voor de Nederlandse hypotheek.

Bij de vormgeving van de Asset Quality Review (AQR) heeft in de derde fase een beoordeling en verificatie van de uitkomsten plaatsgevonden. Wat houdt deze Supervisory Dialogue over de voorlopige en partiële resultaten met elke individuele bank in? Wat waren discussiepunten bij de Nederlandse banken?

De uitkomsten van de AQR hebben tot een aanpassing geleid van netto 2,8 miljard euro op het totaal tier 1-kernkapitaal van de betrokken Nederlandse banken. De verschillen komen voort uit de gehanteerde regels wanneer een lening als niet-presterend (non-performing) wordt gedefinieerd, de lengte van de periode waarin reeds opgetreden, maar nog niet bekende verliezen worden berekend en de hoogte van een voorziening die moet worden genomen. In hoeverre was dit een specifiek Nederlands «probleem»? In hoeverre hadden banken of DNB hierop kunnen of moeten anticiperen?

De reguliere accountantswaardering van de balansen van de banken zijn gebaseerd op geldende internationale boekhoudstandaarden (IFRS). De AQR kent een prudentiële benadering en gaat uit van een meer conservatieve benadering van toekomstige verliezen. Er wordt al gewerkt aan strengere accountantsregels in het kader van IFRS, die daar meer op aansluiten. De verwachting is dat dit over vijf jaar ingevoerd moet zijn. De leden van de fractie van de VVD vinden dit lang duren. In hoeverre kan dit worden versneld? Hoe gaan de toezichthouders ECB en DNB daar in de komende tijd mee om?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de loan-to-value (LTV) ratio's van Nederlandse hypotheekleningen internationaal weliswaar relatief hoog zijn, maar dat dit niet de meest bepalende factor is bij het berekenen van het optreden van eventuele verliezen. Eerder heeft de Minister aangegeven te overwegen de LTV van 100% op termijn terug te brengen tot 80%. Genoemde leden hebben eerder al aangegeven daar geen voorstander van te zijn. Leiden de resultaten van de comprehensive assessment op dit punt tot een heroverweging met betrekking tot nut en noodzaak van het op termijn verlagen van de LTV tot 80%?

Nederlandse banken moeten de datakwaliteit van hun portefeuilles verbeteren. Wat houdt dit precies in? En welke gevolgen heeft dit voor de banken, maar vooral ook voor het MKB/bedrijfsleven? Genoemde leden krijgen namelijk nu al regelmatig klachten van ondernemers dat zij voor de bank al zeer regelmatig (bijvoorbeeld één keer per drie jaar) hun onroerend goed weer moeten laten taxeren, en daarvoor niet de OZB-taxatie mogen gebruiken. De (MKB-)bedrijven krijgen daardoor te maken met hoge administratieve lasten. Wie bepaalt dat OZB-taxaties daar niet voor gebruikt mogen worden, want deze vinden tegenwoordig ook zeer regelmatig plaats? Waarom mogen OZB-taxaties hiervoor niet gebruikt worden? En kan er in de toekomst op dit soort punten ook meer rekening worden gehouden met de administratieve lasten voor het MKB/bedrijfsleven? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de omvang van de schok een samenhangend scenario vormt en gedifferentieerd is naar de verschillende Europese landen. Wat houdt het in dat er gedifferentieerd is naar de verschillende Europese landen? In hoeverre houdt dit in dat sommige landen getest zijn met een lichtere stresstest? Dit zouden deze leden namelijk volstrekt onwenselijk vinden.

De leden van de VVD-fractie lezen dat Nederlandse banken in de stresstest vooral getroffen zijn door hogere afschrijvingen op de leningenportefeuilles als gevolg van de ongunstigere economische ontwikkelingen. Om welke leningenportefeuilles gaat het dan vooral?

Uit figuur 2 in de brief van DNB over de resultaten van de stresstest blijkt dat BNG en NWB in het basisscenario (baseline) veel kapitaal verliezen. Wat zijn daarvan de oorzaken en redenen?

Uit figuur 3 in de brief van DNB over de resultaten van de stresstest blijkt dat SNS en RBS in het ongunstige scenario (adverse) behoorlijke klappen oplopen en zelfs dicht bij de grens van 5,5% komen. Wat zijn daarvan de oorzaken en redenen?

Van de Nederlandse banken zijn zeven banken getest door de ECB. De overige Nederlandse banken blijven onder toezicht van de DNB. Wat zijn de punten die DNB uit dit comprehensive assessment meeneemt voor het toezicht op de overige Nederlandse banken die onder toezicht van DNB blijven staan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie zijn blij dat de Nederlandse banken zijn geslaagd voor de Europese stresstests. Dit brengt rust in de markt. Dat betekent ook dat banken hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en hun rol als kredietverlener kunnen blijven uitoefenen. Uit de test blijkt vooral dat Nederlandse banken afdoende risicogewogen kapitaal hebben. Als echter wordt gekeken naar de ongewogen leverage ratio, dan doen alleen de Belgische banken het slechter. Ziet de Minister dit als een risico? Hoe denkt de Minister over de verhoogde leverage ratio van 4,95% in het Verenigd Koninkrijk, dat toch ook geen kleine financiële sector heeft? Zouden Nederland en de eurozone niet op langere termijn ook moeten streven naar een nog hogere leverage ratio?

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat Nederlandse banken hun kapitaal zouden moeten versterken door kapitaal op te halen op de markt en door winsthouding. Zo blijft de kredietverlening op peil. Deelt de Minister deze mening? Bij welke wijze van balansversterking is de reële economie het meest gebaat?

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de Nederlandse banken goed door de stresstest komen. Wel worden enkele van onze banken hard geraakt in het ongunstige scenario. Betekent dit dat deze banken toch in de problemen komen als de parameters net anders zijn dan verondersteld in de stresstest? Een scenario dat bijvoorbeeld niet is meegenomen in de stresstest is deflatie, terwijl deflatie absoluut niet ondenkbaar is in het huidige economische klimaat. Juist deflatie is een relatief groot risico voor onze economie, met zijn grote private schulden. In hoeverre zijn er alternatieve ongunstige scenario's denkbaar die kunnen leiden tot problemen voor het Europese bankwezen? De ontwikkeling van de economie in de eurozone verloopt minder gunstig dan in het basisscenario van de stresstest was voorzien, vooral in Frankrijk. Hoe verhoudt de ontwikkeling van de economie in de eurozone zich tot het ongunstige scenario van de stresstest?

Opvallend zijn de correcties als gevolg van de AQR op het handelsboek & CVA van BNG. Wat is de achtergrond van deze correcties? In hoeverre staan er risicovolle posities naar gemeentes open? In hoeverre staat de Staat garant voor eventuele verliezen uit dien hoofde? Is er niet te risicovol gebankierd met gemeentes? Zijn er derivaten verstrekt aan gemeentes, wat is de aard van deze eventuele derivaten. In hoeverre waren gemeentes gebaat bij deze derivaten? Kan er een inventarisatie worden gemaakt van derivatenportefeuilles, om Vestia-achtige debacles te voorkomen? In hoeverre geldt dit op kleinere schaal de NWB Bank?

Met de AQR is slechts een correctie van 226 miljoen euro aangebracht op Klein-MKB portefeuilles. Tegelijkertijd valt 25% van het MKB met financiering onder Bijzonder Beheer bij Nederlandse banken. Hoe verhouden deze twee zaken zich tot elkaar? Zijn Nederlandse banken niet te streng voor het MKB?

Is er zicht op de staat van de overige Nederlandse banken die niet zijn getest door de ECB? Is DNB voornemens om een assessment uit te voeren op (een deel) van de overige Nederlandse banken? In hoeverre zijn stresstesten onderdeel van normaal toezicht door DNB?

De meeste problemen doen zich toch weer voor bij banken in de probleemlanden. Hoewel het bedrag dat aan additioneel kapitaal moet worden opgehaald relatief beperkt is, 9,5 miljard euro, moet dit wel worden opgehoest. Op welke manier denkt de Minister dat deze banken hun kapitaal kunnen versterken? Zijn er reeds ontwikkelingen op dit gebied?

Nu de resultaten van de AQR bekend zijn, is het wellicht ook mogelijk om de risicoweging van bezittingen van banken te heroverwegen. Tegenover staatspapier hoeft bijna geen kapitaal gezet te worden, terwijl MKB-financiering veel kapitaal vereist. Dit draagt bij aan speculatie op staatsobligaties en de huizenmarkt, in plaats van het stimuleren van de reële economie. Zijn er ontwikkelingen op dit gebied en is de Minister het met de leden van de PvdA-fractie eens dat een transparante risicoweging zonder perverse prikkels gewenst is?

De ECB is vanaf nu toezichthouder op de grootste banken in de eurozone. Tegelijkertijd beheerst de ECB het monetair beleid in de eurozone, en heeft uit dien hoofde programma's zoals het TLTRO programma ingevoerd. Voor het succes hiervan is de ECB afhankelijk van de bankensector. In hoeverre beïnvloeden de toezichthoudende en de monetaire taken van de ECB elkaar? Welke waarborgen zijn er om onwenselijke invloeden te voorkomen?

Op 17 november jl. heeft de Minister zijn toelichting op het TLAC-voorstel van de Financial Stability Board (FSB) naar de Kamer gestuurd. Klopt het dat deze voorstellen in Nederland alleen voor ING gelden? Wat is de

minimale omvang van de Total Loss Absorbing Capacity (TLAC) voor de Nederlandse banken die hieronder vallen? Op basis van de AQR heeft ING een CET1 kapitaalratio van 10,4%, in hoeverre moet ING extra kapitaal aantrekken? In hoeverre voldoet ING aan de ongewogen TLAC-eis van 6%? Kan Nederland aansluiten bij deze ongewogen kapitaaleis voor haar grootste banken? Hoe verhoudt de TLAC zich tot het afwikkelingsmechanisme in de bankenunie? Wat is de verhouding tussen TLAC en (junior/senior)obligatiehouders onder het afwikkelingsmechanisme van de bankenunie? Waarom is in Europees verband niet aangesloten bij de FSB en in hoeverre bestaat er coördinatie over en weer. In hoeverre moedigt TLAC het ontstaan van nieuwe onnodig ingewikkelde beleggingsproducten, waarvan onduidelijk is wat het risicoprofiel is, aan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de uitslagen van de comprehensive assessment. Deze leden zijn verheugd over het feit dat alle Nederlandse banken deze comprehensive assessment hebben doorstaan. Wel hebben de leden van de SP-fractie enkele vragen over zwakheden in de comprehensive assessment.

Nederlandse banken zijn voldoende gekapitaliseerd om ook onder zware stress boven de normen te blijven. Is de Minister bereid een compleet overzicht te verstrekken van de variabelen die in het ongunstige scenario van de stresstest worden beïnvloed, vragen de leden? In hoeverre worden deze variabelen beïnvloed? Is het adverse-scenario vergelijkbaar met de financiële crisis van 2008 en de conjuncturele neergang die daarop volgde? Voor welke termijn wordt in het negatieve scenario berekend welke verliezen banken moeten nemen?

Volgens diverse economen, waaronder hoogleraar Banking and Finance Harald Benink, zijn er signalen dat de combinatie van de doorlichting van de balansen met de stresstest niet streng genoeg zijn geweest. De getallen zouden achterblijven bij de schattingen, en het IMF gaat uit van kapitaaltekorten richting de 400 miljard euro of hoger voor de Europese financiële sector. De leden van de SP-fractie vragen de Minister om te reageren op deze signalen. Deelt de Minister de opvatting van het IMF dat de kapitaaltekorten zouden oplopen tot 400 miljard euro? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat impliceert dit voor de appreciatie van de AQR en de stresstest? Indien de schatting van het IMF correct is, wat betekent dit dan voor de Nederlandse banken?

De heer Benink stelt tevens dat het erop lijkt dat er druk is geweest op de ECB en EBA om niet te streng te zijn. Wat is de opvatting van de Minister over dit vermoeden, vragen de leden van de SP-fractie?

Indien een bankgroep uit meer dan alleen een bank bestaat, hebben de AQR en de stresstest (in beide scenario's) dan altijd betrekking op de gehele onderneming of alleen op het bankdeel?

Het adverse-scenario dat gebruikt wordt voor de stresstest, opgesteld door de ESRB, omvat de belangrijkste systeemrisico's die op dit moment worden gesignaleerd, zo lezen de leden van de SP-fractie in de brief. Zijn er risico's die volgens de Minister niet betrokken zijn maar dat wel hadden moeten worden in de stresstest? Acht de Minister het bijvoorbeeld problematisch dat er bij de AQR geen rekening is gehouden met aanhoudende deflatie?

De leden van de SP-fractie hebben een vraag over de manier waarop banken worden geacht hun kapitaaltekort aan te vullen en hoeveel tijd zij hiervoor krijgen. Kan de Minister aangeven welke procedure volgt, wanneer banken niet in staat zijn om binnen de termijn die er voor staat, hun tekorten aan te vullen?

De prudentiële aanpak van de AQR waardeert verschillende zaken op de balans anders dan gebruikelijk is in de gangbare accountantsverklaring. Bij de AQR worden toekomstige verliezen in aanmerking genomen terwijl dat bij de gebruikelijke accountantswaarderingen niet het geval is. In hoeverre acht de Minister het voor de hand liggend om deze beide waarderingen (meer) in lijn te brengen?

Genoemde leden vragen de Minister om aan te geven welke andere onvolledigheden zijn geconstateerd in de risicobeheersingsprocessen van banken en de veronderstellingen in de modelberekeningen of waardeeringsmethoden. Heeft dit ook tot een aanpassing geleid en zo ja, hoe groot is de aanpassing in de waardering die daarmee gemoeid is? Het onderzoek is in overleg met de ECB, vooral gericht op de meest risicovolle portefeuilles, zo lezen de leden van de SP-fractie. Zij vragen de Minister uit te leggen welke dat zijn. In hoeverre zijn minder risicovolle portefeuilles onderzocht, willen deze leden weten.

De leden van de SP-fractie hebben vernomen dat SNS Bank, meer dan de andere Nederlandse banken, gevoelig is voor schokken. Kan de Minister verklaren waar dit aan ligt? Hoe kan het zijn dat de tier-1 ratio van SNS Bank sterker zakt in het negatieve scenario dan die van de andere Nederlandse grootbanken? Welke zwakheden in de kredietportefeuille liggen hieraan ten grondslag?

De hoge loan-to-value ratio van de Nederlandse hypotheeklen is niet de meest bepalende factor bij het berekenen van eventuele verliezen, zo stelt DNB. Wat is wel de meest bepalende factor bij het berekenen van eventuele verliezen? Welke rol heeft deze hoge loan-to-value gehad bij de AQR en bij de stresstest, vragen de leden van de SP-fractie? Wat is de verwachting van de Minister aangaande de waarde van de Nederlandse hypotheekportefeuille voor de komende jaren? Ziet de Minister risico's als het gaat om fluctuaties in de waarde van deze portefeuilles?

De leden van de SP-fractie lezen in de toelichting van DNB dat uit de resultaten van de stresstest blijkt dat verliezen vooral tot uiting komen bij banken die zich richten op traditionele kredietverlening. Welke banken zijn dit, vragen genoemde leden? Hebben deze resultaten gevolgen voor de diversificatie van de portefeuilles van de betrokken banken?

Kan de Minister uitleggen welke conclusies hij verbindt aan de uitkomsten van de comprehensive assessment, vragen de leden van de SP-fractie? In hoeverre is de Minister tevreden met de huidige kapitalisatie van banken? Of geven de uitkomsten juist reden om verder te gaan wat betreft het aanhouden van buffers door banken?

De leden van de SP-fractie lezen in de toelichting van DNB dat de Nederlandse banken stappen zullen moeten zetten in de verbetering van de datakwaliteit van hun portefeuilles. Kan de Minister deze stappen en het onderliggende proces toelichten?

Wat is volgens de Minister de verklaring dat er geen Duitse of Franse banken voor de test gezakt zijn, vragen de leden van de SP-fractie? Deze leden verzoeken de Minister om een schematisch overzicht van de leverage ratio van alle banken die aan de comprehensive assessment zijn onderworpen.

De leden van de SP-fractie vragen of de Minister kan aangeven in welke lidstaten op dit moment een leverage ratio geldt, die door een lidstaat of door een betreffende toezichthouder is opgelegd? Kan de Minister schematisch weergeven welke leverage ratio's gelden in deze lidstaten? Polen heeft zijn eigen AQR gehouden. Kan de Minister de verschillen en gelijkenissen inzichtelijk maken tussen de AQR van de ECB en die van Polen, zo vragen de leden van de SP-fractie?

Als nieuwe lidstaten toetreden tot de EU, zal de ECB hun banken dan ook onderwerpen aan een AQR, vragen de leden van de SP-fractie. Zal dit voor of na toetreding zijn? En in het bijzonder, zal Polen ook nog een AQR ondervinden van de ECB als dit land toetreedt tot de eurozone?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

In de brief van de Minister wordt aangegeven dat de ECB een goed en vergelijkbaar inzicht heeft gekregen op de schokbestendigheid en de kwaliteit van de bankbalansen. De leden van de CDA-fractie vragen of het klopt dat per land verschillende scenario's zijn toegepast? In hoeverre is er dan gewaarborgd dat de resultaten van de comprehensive assessment vergelijkbaar zijn op Europees niveau? Nu is er bij de totstandkoming van de stresstest rekening gehouden met twee scenario's: een baseline-scenario en een adverse-scenario. Deze leden vragen hoe groot de kans moet worden geacht dat met name het adverse-scenario werkelijkheid gaat worden in Nederland en Europa?

Zijn er bij de comprehensive risk assessment ook scenario's doorgerekend waarbij een land uit de eurozone stapt en in default gaat, zo vragen de leden van de CDA-fractie? Daarbij vragen deze leden of er in een scenario ook rekening is gehouden met het inklappen van de derivatenmarkt?

Uit de resultaten van de comprehensive assessment blijkt dat alle zeven Nederlandse banken geslaagd zijn. De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre deze uitslag invloed heeft op toekomstige nationale maatregelen die worden geïmplementeerd om de stabiliteit van de Nederlandse bankensector te garanderen? Deze leden vragen ook of de uitslag gevolgen heeft voor bestaande maatregelen zoals de bankenbelasting wanneer blijkt dat de Nederlandse bankensector op dit moment aan de eisen voldoet?

Volgens de brief moeten alle banken met nog niet opgeloste kapitaaltekorten binnen twee weken hun kapitaalplan indienen bij de ECB. De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre de banken die gezakt zijn voor het assessment deze plannen al hebben aangeleverd? Deze leden vragen ook of het klopt dat banken die niet geslaagd zijn voor de comprehensive assessment wel onder het toezicht vallen van de ECB? Wordt op deze banken extra toezicht gehouden? Wel wordt in de brief genoemd dat diezelfde banken zes tot negen maanden de tijd krijgen om hun kapitaal verder aan te zuiveren. Wat zijn echter de gevolgen voor banken wanneer blijkt dat ze na deze termijn van zes tot negen maanden niet voldoen aan de gestelde eisen, zo vragen deze leden?

Uit de brief van de Minister blijkt dat verdere harmonisatie van het Europees toezicht zich zal blijven ontwikkelen. De leden van de CDA-fractie vragen zich af op welke terreinen deze harmonisatie zich precies zal richten? Deze leden vragen ook of de Minister een overzicht zou kunnen schetsen van standaarden die op dit moment nog niet geharmoniseerd zijn maar dit in de toekomst wel worden?

De ECB heeft het recht om ook niet-significante banken in de toekomst toe te voegen aan de lijst van banken waarop direct toezicht wordt gehouden door de ECB zelf. De leden van de CDA-fractie vragen of ook die banken voordat ze onder direct toezicht van de ECB vallen een zelfde assessment moeten afleggen als de huidige 130 banken hebben gedaan? Deze leden vragen ook of het klopt dat verzekeraars die hypotheeklen verstreken niet aan eenzelfde soort test worden onderworpen? Dit terwijl de hypotheeklenportefeuille in de stresstest als een risicovolle portefeuille wordt aange-merkt. Wordt hieraan ook nog aandacht besteed door de Minister, zo vragen de leden van de CDA-fractie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de resultaten van de comprehensive assessment.

Naar aanleiding van het genoemde punt brengen genoemde leden het navolgende naar voren.

De leden van de PVV-fractie willen weten hoe het komt dat de aanpak van de AQR voor wat betreft de risico-inschatting 20% van de accountantswaardering verschilt. Wat zegt dit over de accountantswaardering?

Verder willen de leden van de PVV-fractie weten met welke situaties er in het basisscenario en het ongunstige scenario precies rekening is gehouden. Hoe komt het dat er bij beide scenario's geen rekening is gehouden met de politieke onrust omtrent Rusland en deflatie in zuidelijke Eurolanden? Wat zegt dit over de kwaliteit van de stresstest? Waren er naar verwachting meer banken slecht uit de test gekomen als hier wel rekening mee was gehouden?

Daarnaast willen de leden van de PVV-fractie weten waarom in de niet-Eurolanden alleen de stresstest is uitgevoerd. Hoe komt het dat er in bepaalde niet-Eurolanden, bijvoorbeeld in Tsjechië, de stresstest niet is uitgevoerd?

De leden van de PVV-fractie vragen om een overzicht van de kosten van de comprehensive assessment voor alle deelnemende banken (1), een overzicht van hun balanstotaal (2) en een uitwerking van de wijze waarop deze kosten zijn berekend (3) (gaarne per onderdeel uitgesplitst). Klopt het dat Nederland, op Duitsland en Frankrijk na, de grootste financier is van de comprehensive assessment, zoals gesuggereerd wordt door Financial Times¹? Zo ja, hoe komt dit? Hoe komt het dat Nederland meer moet betalen dan bijvoorbeeld Italië en Spanje tezamen?

Verder merken de leden van de PVV-fractie op dat deze kosten (waarschijnlijk tussen de 46 miljoen en 48 miljoen euro) zullen worden doorberekend aan de betrokken banken. Kan de Minister per Nederlandse bank aangeven hoe hoog deze kosten zullen zijn? Kan de Minister verder ook per bank aangeven hoe hoog de interne (1) en externe (2) kosten waren van de comprehensive assessment?

Wat zijn de negatieve gevolgen van het doorberekenen van deze kosten aan de betrokken banken?

Verder willen de leden van de PVV-fractie weten welke 25 banken voor de test zijn gezakt en wat hun kapitaaltekort is (graag per bank aangeven).

¹ <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/ab4e00e2-286a-11e4-b085-00144feabdc0.html?siteedition=intl#axzz3Jb77G5ZW>

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de resultaten van de comprehensive assessment. Zij hebben hierbij enkele opmerkingen en vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn verheugd dat alle zeven Nederlandse significante banken «geslaagd» zijn voor de uitgebreide balansdoorlichting. Zij zien echter ook dat een aantal banken gevoelig is in het geval van een ongunstig economisch scenario. Deze leden zien dan ook een noodzaak om verder te werken aan het versterken van de kapitaalposities van de Nederlandse banken, met name waar het gaat om de ongewogen kapitaalratio's. In dit verband vragen zij de Minister hoe hij de relatief lage leverage ratio's van de Nederlandse banken beoordeelt, gelet op het feit dat de leverage ratio's van de helft van de Europese banken tussen de vijf en tien procent liggen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of het gekozen ongunstige scenario van de stresstest wel ver genoeg gaat. Zij wijzen erop dat hier door verschillende economen kritiek op is geuit. Waarom is bijvoorbeeld niet gekozen voor een scenario waarbij een euroland failliet gaat en de staatsobligaties van dat land waardeloos worden? Of voor een scenario waarbij er sprake is van een brede systeemcrisis op de financiële markten?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of er volgens de Minister bij de comprehensive assessment wel voldoende aandacht is geweest voor de macroprudentiële risico's naast de microprudentiële risico's. In hoeverre zijn de onderlinge afhankelijkheden tussen banken meegewogen? Kan het immers niet zijn dat een bank door verwevenheden met verschillende andere banken van verschillende kanten klappen kan krijgen, zo vragen deze leden? Zo ja, hoe zijn deze opties meegenomen in de stresstest?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de prudentiële aanpak van de AQR strenger is dan de gangbare accountantswaardering. Zij vragen de Minister of deze prudentiële aanpak vanuit de AQR wordt voortgezet door de ECB om de balansposities van banken blijvend te monitoren.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de Nederlandse banken moeten werken aan het verbeteren van de risicobeheersingsprocessen en de wijze waarop veronderstellingen worden gedaan in de modelberekeningen of waarderingsmethoden alsmede dat zij de datakwaliteit van hun portefeuilles moeten verbeteren. Genoemde leden vragen de Minister om deze onvolkomenheden nader toe te lichten. Wat zijn de risico's als banken hun datakwaliteit of risicobeheersingsprocessen onvoldoende op orde hebben?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of alle banken met nog niet opgeloste kapitaaltekorten inmiddels een kapitaalplan hebben ingediend bij de ECB.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat op 4 november de ECB het directe toezicht op de 130 significante banken binnen de eurozone heeft overgenomen van de nationale toezichthouders. De nationale toezichthouders blijven echter direct verantwoordelijk voor het toezicht op de overige banken, maar volgens de nieuwe Europese toezichtmethodiek. Deze leden vragen op welke termijn deze nieuwe toezichtmethodiek moet

zijn geïmplementeerd door de nationale toezichthouders? Op welke wijze is geborgd dat informatie over individuele banken die niet onder direct ECB-toezicht staan tijdig en volledig beschikbaar zal zijn voor de ECB indien dit noodzakelijk is?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of banken op een vergelijkbare wijze aan een AQR in combinatie met een serieuze stresstest worden onderworpen indien er sprake is van een fusie tussen twee of meerdere banken waardoor de nieuwe bank «significant» wordt of in het theoretische scenario wanneer er sprake is van toetreding van een nieuw land tot de eurozone, en daarmee nieuwe banken onder direct toezicht van de ECB worden gesteld.